

LA TRALLA

SURT EL
DIVENDRES

5.

Diputació, 262

PORTANT LA CORONA

—Hont vas tan endolat, Menció?
—A portar una corona al noy.
—Ah, sí. Tens rahó que va morir.
—Sí, are farà uns sis anys. Va ser quan la pau de Cuba. Van tornarmel pera no tenir de pagar ells l'enterro.
—Que hi farém Menció. Paciencia y anar fent.
—Sí, aixó es bo per dir. Y tú ahont vas?
—A la Fraternitat.
—Encara ets tan de la flamarada, Pere?
—Sí, noy. Y tots hauriam de serho aixís.
—No sé perque.
—No sabs per què? Donchs per... per la mancipació y daixó, y dalló dels drets y de la llibertat.
—Y ahont porta tot aixó?
—Que ahont porta? Donchs porta á tot arreu; á la dinocracia y á la República y...
—Y á perdre temps y engreixar tahuls.
—Menció, no'm fassis cremar.
—Te dich la veritat.
—Nó, aixó no es veritat. La cuestió es que d'ensá d'aixó hem fet cada huelga que encanta.
—Y que n'has tret de la huelga.
—No pas poch. Treballo una hora menos que avans.
—Y'ls teus fills se n'atipan molt d'aquesta hora?
—Ja veurás... ells nó, que diguessim, pro la sodilivraditat...
—Que?
—Es una gran cosa.
—Me n'alegro molt.
—Noy, no's pot parlar ab tú. Sembla que t'hagis tornat molt reaccionari.
—Nó, lo que m'hi tornat es entenimentat á copia de penas. D'ensá de la mort del noy...
—Y are ja no ets republicà?
—Are mes que may. Però no pas dels teus.
—Donchs no t'entench.
—El noy qui me'l torna?
—Oh aixó no es dir res. Tú fossis dels nostres y tots ho fossim, s'acabarian las penas. Si hi hagués hagut la República no te haurian pres el noy pera durlo á Cuba.
—Tot justament vas errat. Te creus que no llegeixo 'l diari. Els vostres polítichs no mes parlan d'exércit y tropa y fusells y milícia, y son els mateixos que atiavan á la guerra llavoras.
—Oh! aixó es per guanyar la República.
—Y quins son els que tirarian?
—Els soldats.
—Contra qui?
—Contra... contra'l Govern, contra la tropa.
—Es á dir la tropa contra la tropa?
—Noy no m'emboliquis.
—Espérat! Y llavors els morts foran també's de la tropa, oy? Y serian els teus fills y'ls meus y'ls d'en Pau y'ls d'en Pere? Y'ls que fossin mes guanyarian als que fossin menos...
—Noy, no sé que dirte... Tinch tart. A la Fraternitat m'esperan.
—Jo vaig á portar la corona al noy. La Patria que ell va defensar no's recorda de ell ni dels seus pares.

GNOM

Don Juan Salmerón Tenorio

ó el burlador de Cartagena

Mejía - Maura.

La bandera catalana
pirata l'hi declarat.

Tenorio - Salmerón.

Jo vaig declarar pirata
la bandera federal.

Mejía.

Soch l'amo del galliner.

Tenorio.

Jo'l rey dels republicans.

Mejía.

Al que no m'abaixi'l cap
lo processo.

Tenorio.

Uy, aixó ray.
Quan demaná Cartagena
la llibertat cantonal
ab bombas d'artilleria

Mejía.

Tenorio.

Mejía.

Tenorio.

Tots.

vaig ensenyá als federals
que á n'aquí no hi ha més lley
que ma real voluntat.
Vull l'unitat...

Ets un seba.

Jo'n vull quatre d'unitats,
perque ab una no'n tinch prou
per tení al poble lligat.
Soch déspota.

Jo molt més.

Don Juan Tenorio ha guanyat!

AIXÓ DE LAS BOMBAS

Senyor González Rotwoss, are que torna a sé a casa, reposat una miqueta de la seva passejada, li demano que s'enteri y no prengui pas a guassa aixó de la dinamita, qu'esplota dia per altre, es necessita que miri d'esbrinar a fons la causa d'aquesta semi-comedia incomprendible y estranya que podria dur un dia mil llàstimosas desgracias. Vosté sab que Barcelona trevalladora y honrada, vol una vida tranquila per poguer desarmar-se. desitja pau y respecte y aborreix la mala trassa d'aquests fets, comprensible en lo més incult de l'Àfrica, y aixó de tanta justicia inutilment ho reclama. ¿A qué podrá atribuirse aquest estat que amenaça; tenir en tensió continua la capital catalana en el meu pobre concepte pot venir de duas bandes, ó ve de la policia, que ab la intenció de captarse ascensos y recompensas dona allargos a la farsa, ó tenim a Barcelona una quadrilla malvada de gent que ha de perseguir-se d'una manera incansable, que es per aixó que's mantenen tants agents de vigilancia. Si l'assumpto de las bombas proce leix d'aquesta banda, seria hora que sabessim a qui té de castigarse, que no ho conto tan difícil tinguent voluntat y ansia, si tot aixó es un enredo a l'estil de la jugada, de las bombas d'en Morales, castanya, senyor, castanya y a presiri que allá a Ceuta n'hi haurá de mano; canallas, que lo que avuy está fentse per descobri aquesta plaga, son bolados y aygua tebia, treballs de pura camama, obligant a n'en Memento a esquinsar moltes sabatas, engroixint la llarga llista de policiacas planxas, y altres importants servicis d'autoritats de percala que demostran la pericia dels matalassers de casa. Senyor González, es hora que decideixi posarse al costat de Barcelona, destruhint aquesta farsa que manté en perill un poble que vol serietat y calma, es menester que procuri que caygui d'una vegada baix el pes de la justicia tota aquesta murrialla, ¿desitjaria mes gloria per la autoritat en massa? Donchs fugim de petitesas, y abordi de ferm la causa que té la gent intranquila desde fa una temporada; dediqui a la policia una selecció ben sana, escullint la mes esperta que mereixi confiança, y veurá com desenreda tan odiosa martingala, que descobreix y demostra un salvatisme que espanta, sols únicament possible en un país com Espanya, jarchivo del despotisme dels toreros y dels sátropas!

PEP DE LA TRALLA

VENTATJAS DE L'AUTONOMIA

Consideracions sobre la lley d'alcohol

La premsa de la passada setmana nos comunicava la trista nova de que'l passat di-l-luns totas las fábricas de licors de nostra ciutat serian tancadas a conseqüencia de la lley d'alcohol; aumentant ab 3000 obrers més la xifra de 20000 que actualment están a Barcelona en vaga forsova per falta de trevall.

Pero lo vergonyós, lo realment inaguantable es que si'ls fabricants de licors s'han vist en la necessitat de pendre tan grave determini, no es

precisament per la qüestió del impost, qu'en-care que feriria'l trevall no'l matria per complet; sino porque la lley que regula (?) sa percepció es un galimatias, una barreja de disposicions oposadas en que uns articles se contradeixen ab los altres, y que al igual que las demás lleys espanyolas, més que dictadas pera facilitar la cobranza, semblan fetas espresament per'enredar als contribuyents, que may podrán complir uns preceptes legals que resultan verdaders geroglífichs. D'aquest modo l'Estat facilita la feyna als inspectors sense sou (que prou qu'ells se'l saben buscar) que tot l'any nos expedeixen desde Madrid, porque per medi d'un expediente arruinin al industrial, a la industria y als obrers que d'ella's mantenen.

Prou s'han enviat telegramas al ministre durant la setmana passada. Pero Madrid está molt lluny, no es facil que nostres obrers vagin en manifestació a demanar lo que'l Govern té la obligació de fer. Los seus planys no hi arriban fins a las ministerials orellas; solsament els sent Catalunya que res hi pot fer.

Forma contrast ab aquest quadro lo fet de que a las provincias que forman l'antigua nacionalitat vascongada, gracias a la mica de autonomia qu'encare conservan; los ministros no hi tenen la facilitat de ficarhi la pota com a Catalunya; y encare que sos fabricants paguin l'impost sobre'ls esperits, se veuran lliures de quedar tancats dintre las xarxas d'aquesta lley que no hi ha qui sigui capás d'enténdrela.

¡Ditxosa en aquest cas la nacionalita vascongada! ¿Quin dia será aquell en que Catalunya y totas las demás nacionalitats espanyolas disfrutin d'una autonomia tan complerta com desitgin.

Ja ho veyeu, obrers catalans, las ventatjas de nostre programa.

Catalunya per no tenir autonomia de cap mena ven lliensats a la miseria a tres mil obrers catalans

Vasconia per conservar-ne un'ombra, encare que molt migrada, pot defensar lo pá de sos fills.

M. RIU

DE REPUBLICANS

En moltes de las discussions que he sostingut ab republicans, al dirlosi jo que podfan molt ben serne tot y essent catalanistas, casi tots m'han fet la mateixa contestació: — Y donchs, si no sou enemichs de la república ¿com es que ataqueu als republicans?—No; may cap catalanista ha combatut a cap republica p'el sol fet de que sigui partidari d'aqueixa forma de govern, porque si ho fes deixaria d'esser catalanista: que consti. Si nosaltres ataquém als de la Unió Republicana es porque son una colla de vividors, d'explotadors de la classe obrera, que massa refiada, ha escoltat las sevas paraulas, porque son una colla de agitadors, enviats p'el Centralisme per dividir als catalans y evitar aixís el progrés de Catalunya: Perque veyém que las sevas paraulas están renyidas ab los seus fets: Perque compremém que tot ho son menys republicans: Perque veyém que ab la capa de la república viuen ab l'esquena drete, pitjor que'l més gran burgés, y no procuran més que per las sevas concupiscencias. Per aixó y per res més. El que diu lo contrari, ó be no sab lo que's pesca ó es un mal intencionat. Nosaltres els republicans que militém dintre'l Catalanisme, hi som per convicció, ells per profit propi. Nosaltres, els catalanistas republicans, posém per sobre de tot l'autonomia de Catalunya; ells, per sobre de tot hi posan la seva panxa. A nosaltres, els catalanistas, no'ns mana més que la nostra conciencia; a n'ells els manan desde Madrid. Fetas aquestas consideracions, no duptém en dir que els únichs bons republicans som els que figurém en las filas del Catalanisme. Som els que al lluytar per la reivindicació dels drets y llibertats de nostra patria, lluytém també per la democracia, qu'ells may han sabut lo qu'es. Som los del exércit del Progrés, de la Llibertat y de la Justicia. Vosaltres (y ab vosaltres tota aquesta colla de partits polítichs espanyols) sou de la Reacció y de la Injusticia. Ja ho sabeu: els republicans caben perfectament al Catalanisme, dintre del qual homens de aquesta idea els esperan ab els brassos oberts, per anar tots plegats a la conquesta d'aquest régim, una vegada complerts els debers primordials de catalanista. En quant als capitosts de la Unió Republicana, ja ho sabeu també: dintre del Catalanisme s'hi troban republicans disposats a donarlhi lliçons de república y de democracia, sempre y allá ahont ells vulguin.

PERE FLÓ Y VALLÉS.

Polémicas (1)

X

Joan.—Avuy si no tens res que observar referent a la base 7.ª passarem a la discussió de las següents:

(1) Vegis LA TRALLA núms. 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 35 y 37.

De la diada

¡Aquesta sí que carrega'l mort tot l'any!

Joseph.—Com qu'en nostras dugas entrevistas ja vaig expressarte tot quant creya convenient, podém anar tot seguit per la base 12.ª, ja que referent a la 8.ª, 9.ª, 10.ª y 11.ª no trovo res apartat de la rahó.

—¿Y qué trovas en la 12.ª que no hi estiguis conforme?

—Home, aixó del servey voluntari no ho trovo tant avansat com l'obligatori.

—Perque no ho has pensat bé: el servey obligatori es contrari a la igualtat.

—Y cá, home!... Com que ab servey obligatori tothom ha d'anarhi sens excepció, d'aquí resulta que tots son iguals, tant el rich com el pobre.

—Iguals en obligació, si; pero no iguals en lo que fa referencia al viurer y a la tranquil·tat; porque no'm negarás pas que'l rich que vagi al servey no menjará'l ranxo qu'haurá de menjar el pobre; donchs aquest no disposará dels recursos ab que compta aquell, pera procurar-se, en las horas lliures, fora del quartel, aliments que sían del seu gust y quelcom més sanitosos. A més d'aquesta desigualtat, hi ha la desigualtat en que quedan las familias del rich y del pobre...

—Sense'l servey ja son desiguals, y encara que'l servey sia voluntari, tampoch son iguals.

—No t'apressis y escolta ab calma. Es molt cert que las familias respectives del rich y'l pobre, son desiguals avans del servey; pero aquesta desigualtat augmenta, se fa més gran desde'l moment en que'ls dos minyons son al quartel.

—No ho sé véuer.

—Prompte ho veurás ben clar per medi d'un exemple: Figurat per un instant qu'ets fill d'una casa rica, y jo d'una de pobre; tots dos tenfm la mateixa edat; tu, sigui pera passar el temps, sigui per un fi utilitari, sense que'n tinguis necessitat, perqu'ets rich, t'ocupas en quelcom; jo, per necessitat treballo y aixís contribuheixo al sosteniment de la familia. Cumplim l'edat senyalada per la lley (qu'estableix el servey obligatori) y tots dos marxém al servey; a casa teva'n tindran sentiment, com també's de casa; y ara vé la desigualtat de que't parlava: Avans d'anar tu al servey, a casa teva menjavan, ara també; en cambi a casa, avans de per forsa haver d'agafar lo fusell, també's menjava; ara si menjau es privantse de quelcom, porque no hi ha la meva ajuda; per part de la teva familia veyém que las privacions no hi eran ni hi son; en tant que a casa meva, que son pobres, quedant sense mi's trovan en un estat de major pobresa que avans. ¿Et creus tu qu'es just qu'en nom d'una igualtat mal entesa se fassin més desiguals de lo que ho eran a las familias? Y encara hi ha més: la teva familia, com qu'es rica, pot tenir la satisfacció de véuer cada dia, porque encara que't destinin a un punt llunyá pot traslladarshi; la meva no pot per manca de recursos, y si per cas estalviat s'ha pogut recullir alguna cosa, be s'ho necessita pera suplir la falta de mon jornal.

—Realment, considerat baix aquest punt de vista tindrias molta rahó; pero ¿y la igualtat?

—La igualtat, quan vol anar acompanyada de la llibertat, no pot ser tiránica; per aixó es que nosaltres, que també som partidaris de la igualtat, proclamém el servey voluntari.

—Pero aixís uns hi van y altres no.

—Y ab tot, son iguals porque tenen tots la igualtat de dret de fer lo que vulguin. Es com

qui's tria ofici: s'es fuster, manyá, etc., etc. Donchs a soldat, com si fos un ofici, el que hi va ho fá porque vol; qui no hi va ho fá també porque vol; tots dos fan lo que volen, per lo tant, son iguals y al mateix temps tenen garantida la llibertat, porque no hi entra alló de la obligació. D'aquesta manera si algú surt perjudicat es perquè ell ha volgut y no per voluntat dels altres. Sols l'odi de classes pot haver portat aquesta tiránica idea, que sembla sortida no del cap d'homes que's tenen per lliberals sino del d'homes despotas. Nosaltres, sense dirnos lliberals, ne som més que'ls partidaris del servey obligatori, porque aquéstos tot predicant llibertat volen que'l jovent fassi per forsa de soldat; y nosaltres, sense fer anar tant en renou la llibertat, deixém a cada hül dret de fer lo que li sembli, y aixó es lo llógich, porque llibertat y obligació no lligan; pero lligan molt bé llibertat y dret.

DELCLLOT

(Seguirá).

EN ROCA Y ROCA

III y últim.

ALS OBRERS DE TARRASSA:

Ab lo exposat en nostres articles anteriors vos haureu convenut si es que no vos cega la passió, de las rahons incontestables que tenim per calificar de cinich, vividor y caragirat al director de *La Esquella*, a n'en Pep del oli.

Avuy malgrat las advertencias de bons amichs nostres que'ns pregan no'ns ocupém d'un subjecte d'aquesta calanya, puig diuhen que no val la pena que un periódich serio y demócrata com el nostre, que no's doblega nie's ven devant de cap obstacle, s'ocupi d'un traïdor y d'un reaccionari com en Roca y Roca, nosaltres no podém menys que seguir avant en nostra empresa ab la seguretat de que aixís contribuim al be moral y a la democratisació é ilustració del nostre poble, que es la suprema aspiració dels que fem LA TRALLA.

Nosaltres creyém que es urgent, urgentíssim, desenmascarar a n'aquesta pandilla de jacobins, sectaris y vividors, entre els que s'hi conta en primer rengle a n'en Roca y Roca, y per lo tant no podém tolerar que prostituheixin las ideas de progrés y llibertat, paraulas que sempre tenen a la boca, y que semblan blasfemias sortidas dels seus llabis.

Y molt menys ho podém tolerar de un butifler, per vergonya fill de la terra catalana, de un home que comprén la rahó de nostra causa y que en lo seu sí la sent, y que en cambi, la traheix y la ridiculisa per egoismes y petitesas propias solsament de un ser mesquí y d'una ánima petita.

Mireulo, companys, a n'en Pep del Oli, com un juheu errant arreconat dintre totas las corporacions ahont se pensa, ahont se treballa, ahont se fa ciencia ó art, mireulo al pobre parant la má esperant qui li'n dona mes de la seva ploma putinera; mireulo al Judas fent esqueneta a tota la forasteralla de vividors y amigos del pueblo que el centralisme ens envia a fi de dividirnos per mellor explotarnos, mireulo fent coro y guiant als que volen a Catalunya esclava, als que predican progrés, llibertat y ens venen esclavatje, puig que ni la llibertat ni el progrés se ha fet per ells que no entenen aquestas ideas ni las poden entendre, porque viuen quatre sigles endarrera, y son de la mateixa pasta de aquells inquisidors que cremavan als que no pensavan com ells y que destruhian llibres ahont se hi exposavan ideas que no eran las sevas.

Convé donchs desenmascararlos a n'aquestos esbirros, del contrari, el mal que farían al nostre poble rería incalculable. Prostituhint las ideas que diuhen defensar las farían odiosas als ulls de la gent que pensa; y aixó per vergonya no ho podém consentir.

Per aquest motiu nosaltres convenuts de qu'en Roca y Roca es dels que mes mal ha fet y fa a la causa de nostra llibertat y de nostra emancipació, no havém pogut menys ab tot y el fástich que aqueix subjecte'ns fa, de posarlo a la vergonya pública tal com es, no per ell, que de sobras sabem que no li farém enrogir las galdas ab tot lo dit, sino porque tothom el coneugi y en especial vosaltres obrers de Tarrassa, de quina bona fe y nobles entussiasmes se'n vol aprofitar en Roca y Roca per las sevas concupiscencias.

No vos en fieu, obrers tarrassenchs de las caricias y bonas paraulas de aquest home: també Judas besá a Cristo y després se'l vengué per trenta diners.

Vos ho dihem per vostra emancipació; vos ho dihem per vostra llibertat.

¿Que'n podém esperar del home que dirigeix un periódich en quals planas s'ha trac-

tat de bordalleries a totes las monjas de Barcelona, sent aixís que ell, el director, té tres germanes religioses, una de ellas abadesa del convent de Valldoncella, lloch ahont hi porta'ls seus cabals y las sevas joyas quan surt a estiuejar?

¿Que'n dirém del home que'ns pinta tot sovint las amargors de la vida proletaria en sos setmanaris y que en cambi frecuente aristocràtics salons, durant l'hivern, y es passa l'istiu buscant la fresca per nostras montanyas, regalantse com el mes rich dels burgesos?

¡Y aqueix home vol redimirvos! no vos el cregueu; y per vostra emancipació y per vostra llibertat, y per honra dels vostres ideals, desprecieu-lo, que es lo cástich que es mereixen els vividors, com en Roca y Roca; desprecieu-lo, que hi guanyareu vosaltres y hi guanyará el bon nom de Tarrassa y la causa que diu defensar.

PELEGRÍ LLANGORT.

CONEIXEMLOS

Mireulos, obrers: de brasset los uns y'ls altres. Llegiu en son cor depravat y corromput totes sas egoístas aspiracions. ¿Qué gaudeixen? Lo diné. ¿Qué volen? Hipocresia. ¿A qué aspiran? A la maldat.

¿Y qui es aquesta rassa fatídica quina valiosa trilogia constitueix sa divisa? Los caps-pares, los deshonoradors de la forma més democràtica de govern, los envenenadors dels cors dels senzills, los que per mal nom s'anomenan quefes republicans.

En las ciutats y llocs, en las vilas y pobles, arreu volen redimirnos del jou, sí, pero noble, honrós y, si cap, democràtic, del trevall. ¡Quina llibertat, obrers! Qui non laborat, non manducat, deya profetisant un paperot, crech anarquista criminal.

¿Cóm portar un mal rosegó de pa a la pobre canalla que continuament crida: "Pare, tinch gana".

¿Cóm satisfer las necessitats més perentorias de la vida humana sino ab la suhor del nostre front?

Lladres del benestar social d'un poble trevallador, predican arreu venjança, desolació y ruinas.

Y aquets son los que'ns motejan als catalanistas, llensantnos baixas calumnias y calificantnos ab epítetos denigrants pel sol crim d'estimar a la patria, d'estimarla com se deu, volent treure-lo pugué que'ns fa viurer malaltissos y anémichs; son los que, per vestir a Catalunya ab sa honrada estampanya per cubrir-la ab son mantell de púrpura, ens diuhen separatistas; son los que, per abrasar lo que'ns surt del cor y está en harmonia ab nostre geni, ab nostre caràcter y ab nostres sentiments, ens anomenan retrógrados y, ¿qué més? Encara més: son los que per alsar enlayre nostra ensenya gloriosa ens titllan de piratas.

¿Voleu més escarnis, més traidorias a la terra que'ls nudreix?

Fixeuvos en lo joch que fan ab un govern presidit per un ex-autónomo mallorquí: s'ocupan en amarrar l'aire de la terra ab sanguinaries lluytas polítiques, enfangant a l'obrer en mitj de contradictorias oposicions, prometent-loshi sempre lo que no'ls poden donar.

¡Y encara hi ha obrers que'ls segueixen en las ciutats y llocs, en las vilas y pobles ahont posan las plantas venenosas dels seus peus!

¿Vos han promés may, obrers que ab ells creyeu, l'autonomia dels pobles y ab ella la integritat de Catalunya, comens de la veritable llibertat dels Municipis y del individu? ¿Han defensat nostra dolça llengua, que tantas vegadas hem sentit en la boca de nostre mare quan eram nins menuts, acallant nostres ignorats plors, que ab llágrimas brusans regava nostra cara y ab petons volia mimvar nostre dolor? ¿Guardan respecte als símbols de nostre poble, que enderrocá un mal rey d'història bruta y sagnanta?

¡Quina vergonya si'l gran Pi alsés lo cap!

Coneixemlos obrers per quan sigui hora; y nosaltres simbolisém las grandesas de la terra los que bateguém ab un cor esparansat pel desitj d'un benestar millor.

L. ROVIRA Y GUINART

Cambrils 24 de Setembre de 1904.

ARENGA AL CEMENTIRI

Fragment d'un discurs pronunciat per Don Lacandru a dins d'un cementiri en vigílies d'eleccions.

No os podeis cajar de mi vosotros a quien vendí, pues si la vida os quitó es porque... ya sé por qué. Muchas gangas del Estado vuestro Amigo ha soportado, y, ya veis, obreros, ¿veis?

siempre en calma trovereis á l'Amigo que hos defiende, y es porque'l muy mucho entiende en las cosas de pasiencia que li ensenya l'asperiencia. No pensad amigos míos que yo venga armados líos explicandoos mi historia cuan mi fasil oratoria, ni tampoco imagináros que pretendo demostraros que la barra no me falta, ni que'l grueso de mi galta ha quedado sin rival; no: sería un animal si en tal cosa m'anradara, mucho me lo an dicho en cara, pro tamiendo algun fracasso. Yo jemas los ise caso. La república reclama mi ayuda... dajet la cama, y saltad d'aquestos mármoles, y fugiendo entre los arboles á la claror de la luna, depositen de una á una vuestras magias esqueléticas tantas miles popeléticas dentro el claustro de una urna. Alsaos fantasmas vanos, yo's llevaré cuan mis manos de maestro sin rival á la tabla electoral. No, no temais ni un fracasso. Y si diera aqueste caso, antes de tornar al nintxo gritad fort, que vendrá'l pintxo ayudaros muy de paso,

UN SEGADOR

20 Octubre 1904.

Recort á un mort

Tristas y lamentables son per cert las consecuencias que del estudi de nostra Historia poden deduirse en lo que al sigle XIX se refereix; una serie seguida de aconteixements nos presentan á la nostra rassa verament descatalanizada, mes cap ni ha per cert que tant esborroni son recort com aquella tristíssima del 25 de Juliol de 1835. Y no se'ns titlli de clericals al calificar de tristíssima aquella jornada, titllissens, sí, d'enamorats de las nostras glorias y del nostre art, titllissens de fervens adoradors de las obras dels grans Mestres y se'ns motejará ab justicia.

No es ma intenció al escriure aqueixas ratllas detallar aquells aconteixements, no es ma intenció el recalcar las barbaritats d'aquell dia conegut pel de la crema dels convents, no, sols agafo la ploma pera divulgar y esparjir una anecdota digna de recordació y de lloansa, executada en aquell dia per un catalá á qui sense sapiguerho molts, devém tots la gloria

de poguer encare admirar lo sublim y históric Saló de Cent de nostra Casa Comunal.

Bullia la ciutat ab agitació extraordinaria; la turba sectaria ignoranta del art y de la Historia y hasta de llurs propias acciones, sotmeté salvatge sota llur forsa brutal tots aquells monuments que encare recordavan en la pensa del estudiós aquells díes de felis memoria; mes aquella massa inconscient ignorava tota aquella sublimitat de nostres anals, y aquells claudres que recordavan la magnificencia dels nostres Comtes, y aquells arxius que contenian los millors datos de nostra Historia y aquells sepulcres que guardavan las despullas de capdills heroichs, tot, tot fou enderrocát per la turba inconscient.

Hasta el Saló de Cent estava senyalat per aquella multitud com á una de llurs tantas victimas! cap allí se dirigían aquell dia d'esgarri-fosa memoria, decidits á sotmetre baix la destructora teya incendiaria aquell celebrat monument.

Pero toparen ab un obstacle tan decitit y ferm que no els deixá prosperar llur empresa. Toparen ab un home ayment y adorador de sa Patria que posat en la entrada d'aquell Saló els privá l'entrada, acusantlos per las barbaries que executavan, y asegurant que primer haurian de matar á n'ell... y la turba retrocedí acobardada devant d'aquell enemich, quinas armas eran la germanó y la inteligencia.

Aquest catalá insigne, aquest ciutadá ilustre que ell sol lográ lo que no sapigueren lograr totes las autoritats de Barcelona era en Joseph Lluís Pellicer.

Bé es mereix donchs que honrém degudament llur memoria.

PERE B. TARRAGÓ

EPITAFIS

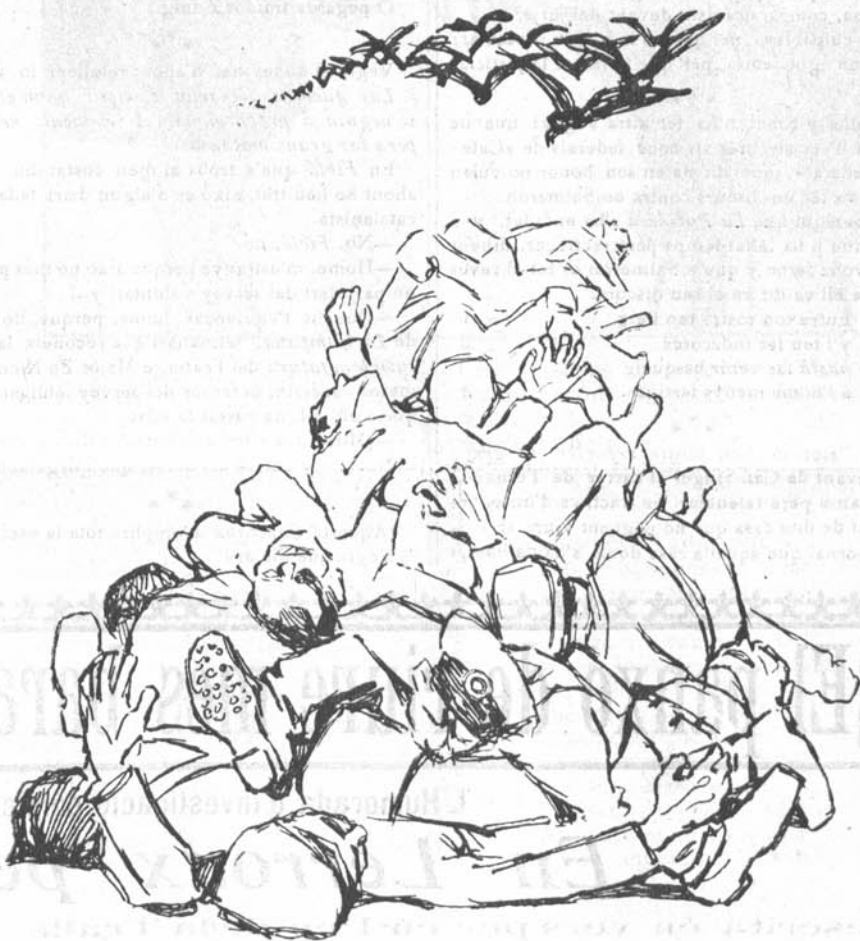
En 'quet nintxo d'aquí dalt fa un mes hi van enterrá á un sorrut municipal. Era per fortuna maco, quin del mon se'n va aná, sense haver vist cap atraco.

Aquí jau un gran pintor que disfrutá fama y nom, per el motiu de pintar la cigonya á tothom.

EN MILIU DE CASA GAYETANA

Aquí á la fossa común la República descansa. Els qu'are tant la defensen la van matar a estrabadas per la dreta, per la esquerra y per totes quatre bandes. Si alguna cosa's belluga no déu á ningú estranyarne:

¡Pau als morts!

Els pobles que son aficionats á la guerra son indignes de conmemorar la diada dels morts!

VALCK-THEN

son els cuchs que fins podrida acaban de devorarla.

Reposa en eix panteón un demócrata de pega que va morir d'un tracón.

En aqueix forat d'aquí hi ha enterrada la vergonya del director de la Esquella, en P. del O. y Roca-doble.

No os acosteú á aquet nintxo qu'os tindrén de tapá el nas hi descansa la Perdida morta d'un fart... de vritats.

CORCK

Jau aquí un conservadó molt digne de compassió puig va agafar la mania de no volguéser curar y aixís pogué conservar la malaltia.

En este nincho de trapos yace un actor catalán que se fué á probar fortuna allí en la gran capital. —¿Y de que murió paisano? —Decirlo me causa enojo, queriendo hacer Tierra Baja se va tirar «tierra als ojos».

No estranyeu que'n'questa fosa hi hagin ossos escampats es que hi jau fa quatre díes un dels nostres concejals que tenia la costum de volguéser fins escurá els ossos de tots els xellis que pagaba la ciutat.

ALBERTET

Baix eixa llosa hi descansa un tractat de Geografia qu'un dia de mal humor va escriure en Corominas.

Y en aquet nintxo tan alt hi ha enterrada la moral.

NOY-TRIST

AVIS

En vista de que son desacatadas las ordres donadas en el Bando publicat en aquest periódich, lo dia 10 del passat Juny y á fi y efecte d'evitar una indigestió de corresponsals als **fraternos** el día de la menja, nos hem provehit d'unas **ESTISORAS cortantes y punzantes** per las quinas deurán passar irremisiblement totes las cartas de fora y tallarán sens compassió ni súplicas de cap classe tot lo que passi d'una cuartilla regular y ab lletras regulars, (puig ja tenim dit que no volém mes lletra menuda) ab exposició de ser assassi-nadas **totas** las cartas kilométricas, y que desacatin las ordres del Gnom.

Con tan fausto motivo preguém als corresponsals que no vulgan ser passats per las **ESTISORAS** que comprimeixin la inspiració y s concretin á donar unicament gra, puig som enemichs acérrims de la palla.

CASTANYAS RURALS

De Premiá de Mar

Los companys d'en Mingo (a) «Lo carnicer de las nou unsas», l'un dia l' batejian baix el nom de «Batallador» al véure valent, després tenorio, y á l'altra dia ja li posan «Calsassas» porque'l veuhen temerós, avaro y impotent.

En la sessió de l'Ajuntament de Premiá de Mar del dia 11 tothom quedá sorprés al veure que fugí com rata enmatzinada al cantarli las quaranta per uns comentaris que baix la seva firma havia escrit en una fulla impresa respecte al presupost municipal, y aixó que allí hi tenia sos compinchies: el «Barber del Canyet», el «Calvo del dentista», el «Pintor del marqués» y «Un marqués federalista», ja que tenintlos aprop avans era un Roldán ó un Fierabrás, y ara tots li diuhen Calsassas, Calsassas, per sa fugida tant sense solta d'aquella sessió municipal.

Casas, posi remey, Estudia bé la lley, Que tenint el busto d'or

El PLAGI del Brusi

OSTIA

— Mira qué hi copiat!
— Pòrtan al Brusi que t'ho publicarán.
— Que publican dibuixos are?
— No, pero publican copias.

Serás «El Batallador»
Dins de la teva grey.

Y... alló de Calsassas, no t'hi amobinis per res. Enveja, senyor Mingo, enveja, no més que enveja y res més.

Los *fraternos* de Premià de Mar nomenan un dels seus reis com los italians el seu. En Italia del rey ne diuen *il Re*.

Donchs bé: *il Re* dels republicans de Premià de Mar l'atraparen robant tomàtechs, y sens diu que a pesar de que son un laxant, tants n'hi feren menjar que's creu que no's podrà pahir.

Pobre *il Re*.

Vetaquí els resultats de posar en pràctica las teorías lerrouxistas.

En Ramon Riera, batlle de Premià de Dalt, se nos diu que la vara li deu anar pera el pedregal quan, pera sostenirla, té d'acudir a la Justicia porque castigui al nostre venedor de LA TRALLA, jove d'uns 18 anys, porque manifestá en conversa tinguda ab altres joves de la seva edad que'l Barbut havia quitat a la seva familia (la del venedor de LA TRALLA) una cantitat.

¿Nos vol dir el senyor Barbut si al cridar *lladres*, *lladres* en aquella sessió de la que'n fugí com un esperitat, ab tot y qu'ell la presidia, nos vol dir si li hauria agradat que's ofesos l'haguessin encausat.

Donchs pensi el senyor Ramon Riera que'l nostre venedor, si creu qu'ell ha quitat a sa familia una cantitat es degut a que'l pare del venedor de LA TRALLA, avans de morir, manifestá qu'ell, el Barbut, los hi debía tal cantitat; cantitat que encara los hi deu, segons creensa d'aquell home, parent y amich del Barbut, per qui hauria dat fins la vida, com també ho sap tot lo poble.

Ah, Barbut, Barbut, com més fas més t'enredas. Prompte las pagarás totas, y aixó serà quan ningú del poble's digni mirarte la cara pels teus fets, tan y tan censurables com el que tingueres per ton parent, pare del nostre venedor y que porta, com a castich de Deu, tot aquest tripijoch.

Riguinse de la teoria benéfica y humanitaria de concedir un día de descans per cada sis de treball. Aquí no hi ha més teoria que la del egoisme.»

No hi fem cap comentari. Nostres llegidors sabrán fer-se'l; porque las ratillas transcritas fan com en Roca y Roca; es portan l'oli. Ademés, permétns aquest senyor que li diguem qu'es absolutament fals que's jornaleros siguin contraris del descans dominical, puig la generalitat n'están contents y satisfets, fins al punt de que nosaltres hem sentit elogiar a n'en Maura per obrers de la Fraternitat.

Els diputats republicans s'oposan a que's concedeixin els suplicatoris pera processar a algún de sos companys, per delictes comuns.

Aixó's sugereix las consideracions següents: Si l'ideal republicà enclou el de justicia ¿per qué, si es que son culpables, s'oposan a la concessió dels suplicatoris?

¿No seria mellor, pera demostrar lo malament que va la monarquia, que si son innocents de lo que se'ls acusa, comparaguessin devant del jutge?

Si son culpables, ¿per qué no's han de processar?

Y si son innocents ¿per qué'ls fá por la justicia?

En Vallés y Ribot n'ha fet altra vegada una de las sevas. Pera atraures als bons federals de «Catalunya Federal» (que dit sia en son honor no volen anarhi), va fer un discurs contra en Salmeron.

Pero betaquí que *La Putinera* s'ha enfadat, y a n'el Divino li ha faltat temps pera rectificar, dihent que no volia ferho y que'n Salmeron es tot al revés de lo que ell va dir en el seu discurs.

Entre ton rostre tan lleig y'l teu fer indecorós hasta fas venir basqueig a l'home menys fastigós.

Cridá l'atenció d'un nostre reporter, un grupo situat devant de Can Singer al carrer de Fernando y s'hi atan a pera tafenejar. Se tractava d'un pobre empleyat de dita casa que no poguent viure ab l'espléndit jornal que aquella casa dona, s'havia buscat

feyna més ben pagada y haventne trobat, doná's despatxos al Gerent (castila per més senyas), complint els requisits de temps, acostumats. Pero resulta are que'l citat Gerent se nega a tornar al empleyat els 50 duros de dipòsit que la casa li exigí al pèndrel pretextant que ha de rebre ordre de Madrit.

Fa més de dos mesos que s'espera aquesta ordre que no acaba may d'arribar, per lo que'l pobre dependent va recorre al tribunal de justicia. Pero la justicia espanyola es molt cara y no's varen entendre. Finalment l'humil acreedor de la casa Singer torná a véure si'l Gerent tenia la esperada ordre, rebent per resposta—*Lárguese usted de ahí, granuja!*—(el castellá es molt fi) lo qual indigná sobremanera al empleyat, puig si be mancat de quartos, te sobrada dignitat y vergonya pera avenirse a tal tractament. Aixó motivá l'espectacle que's va donar al carrer de Fernando, durant el qual perillaren los vidres de la potenta casa Singer fins al punt de que tingué d'intervenir un municipal.

En resum: que'l pobre's quedá sense'ls seus diners y que la ordre de Madrit encare ha d'arribar.

Ha acabat la vaga de descarregadors de fusta. Aquestos no hi han guanyat res; tornan al treball ab las mateixas condicions d'avans. Y lo més trist es que segons sembla ne quedarán cosa d'un centenar en vaga porque'ls patrons se negan a despedir als obrers no associats que contractaren durant la vaga.

Vetaquí lo que s'hi guanya ab vagas promogudas sense to ni so. Cridém l'atenció dels obrers pera que no siguin més la joguina de quatre senyors que ab seguretat deu anarlos hi be aixó de las vagas. Fa temps que veyém cosas molt estranyas y una d'ellas es el fet de esclatar las vagas ab tot y no estarhi conformes la majoria dels obrers interessats.

Demá passat, a las 5 de tarde, tindrà lloch en l'Ateneu Obrer del Poblet, la solemne distribució de premis als noys de la Escola que sosté dit Ateneu. L'acte promet revestir molta importancia.

Tan bon punt van arribar de Saragossa els comisionats de l'Ajuntament, l'Alcalde Sr. Lluch va ordenar a la Banda municipal que anés a tocar tot seguit en honor del ministre que se'ns ha hostatjat.

Algú va indicar al Alcalde accidental Sr. Corominas, que com alcalde qu'era revoqués l'ordre del Sr. Lluch en atenció a las fadigas que havian tingut els músichs municipals a Saragossa, de las que no estavan reposats encara; pero'l Sebó no va estar per orgas y va preferir quedar be ab l'alcalde de R. O. que no ab els pobres músichs y ab las lleys d'humanitat.

Molt be Sebó; d'aixó se'n diu un amich agrahit.

No estranyin els nostres lectors que LA TRALLA no digui un mot de lo que ha passat a Saragossa y del criteri que'ns mereix l'espectacle.

Hi han cosas que *peor es meneallo*.

Diu *La Campana*:
Tant salvatjes son els que's baten, com els que ho consenten.

Ja sabém per qué ho diu. Per fer quedar com un home al Maleta,
Perque'l Maleta no's bat may.
O pega de traïdor ó fuig.

Vegin si endevinan d'ahont retallém lo següent:
Las guerras deixarán d'existir quan els pobles se neguin a proporcionar els elements necessaris pera las grans matansas.

En *Fibló* que's troba al meu costat diu: Ja sé d'ahont ho heu tret, aixó es d'algun diari federal ó be catalanista.

—No, *Fibló*, no.

—Home, m'estranya porque aixó no més pot dirho un partidari del servey voluntari y...

—Donchs t'equivocas, home, porque ho he tret de *La Campana*, setmanari que reconeix la indiscutible jefatura del Fraterno Major En Nicolau Salmeron, acérrim defensor del servey obligatori porque a ell ja li ha passat la edad.

—Mireu que'n té de cinisme En Roca y Roca! Aixó es tractar de burros als obrers que'l llegeixen.

Aquesta *Campana* m'omplirà tota la secció!
Vegin que diu are:

Dimars tancada de teatros en tot Espanya. Motiu: la mort de la Princesa d'Asturias.

Y a continuació retreu que quan els desastres de Cavite y Santiago de Cuba no's varen suspendre las funcions teatrals ni menys las tauromáquicas.

Home Roca; tens rahó ab lo que dius, pero podías haver donat l'exemple.

¿Cóm? Molt fàcilment.

Suspenent la comedia trifácea que llavors representaves y deixant de torear al nostre proletariat.

En Roca y Roca en un de sos periódichs afirma que tots son mortals.

Es veritat: hasta las bestias. Menys aquell gall de la República que'ns haviam de menjar per Nadal del any passat. Com que no's va morir no va haverhi gall, Ni República. Y lo que trigarem.

—Y els fraternos de Navarres?

—No han badat boca.

—Pero no deyan que acceptarian discusió?

—Oh, ¡Del dir al fer hi va molt! Recordeu que'n Junoy també's ho ho havia dit, y que'ls republicans de Sant Vicens de Torelló també y fins el mateix Lerroux, y no se n'han volgut recordar més ni fentelshi memoria.

¡CATALANS!

La comissió encarregada pera portar una corona a nostre gran poeta Mossén Jascinto Verdaguer, costejada per varis de sos admiradors, te'l gust d'invitarvos al acte de portarla, en el qual hi assistirá la secció d'homes del «Orfeo Gracienc». La comitiva se reunirà al carrer Major, 27, 29 y 31 (Gracia), a dos quarts de deu en punt del mati del dia 30 de Octubre corrent.

Vos preguém l'assistencia per donar més relleu al acte.

El corresponsal de Madrit del periódich castellá *Las Novedades* de Nova-York, li telegrafía lo següent:

«La asociación de Barcelona «Unión Catalanista», ha tomado posesión en un pueblecito de las inmediaciones de Barcelona de un arbol que simboliza el Catalanismo. Los concurrentes entonaron «Los Segadores» y el alza pilili.»

No se si pensarme que aixó de *alza pilili* es el nom del corresponsal, lo que si afirmo es que aquest ha de ser un castila de lo més castila que hi pugui haver. Per lo demés *Las Novedades* te un titol apropiat, porque verdaderament es una novetat que Berga y Castellar del Riu sían *pueblecitos* de las inmediaciones de Barcelona.

Cartera de Comunicacions

Aixarop de bastó.—Es tres vegadas massa llarch. Picant, Salat y Quent.—¡En tenim tantas de cartas d'aquí dalt.

Sang de Pussa.—Anirá.

Fuet Nou.—Anirá.

A. V.—Tarragona.—Mirarém de ferli cabre.

M. Petit.—No va.

S. B. S.—El seu sonet anirá.

Jo.—Igualada.—Tenim massas cartas.

Un vehí.—Vidreras.—Anirá.

E. V.—No publiquém xaradas.

Enrich Roure.—Voliam dir que no ho pot fer pitxor.

S. Faló.—No va.

P. P. Pepet.—No'ns ocupém de teatres.

Un segador.—Va.

Un gentil noy.—Centellas.—Anirá.

M. Riu.—Va. Gracias.

Memento.—Anirá.

Joan Jaumandreu.—No va. Fem Calendari.

Clá, Catalá y Net.—Lo que'ns sobran son cartas.

Sangonera.—Anirá.

Fuet Tarrasench.—Anirá.

Un autonomista.—La poesia no va, y l'article... es massa llarch.

Xurriacaire.—Tarragona.—No té interés.

Johan Calma.—¿Qué vol que aném a presiri?

R. R. Ll.—Sabadell.—Mirarém de publicarli.

Matalot.—Anirá.

Alsa-Prem.—Gracias del avis.

Clotet.—Quan passi alguna cosa d'interés envihi en forma de fuetada.

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos

Vegin de quina manera en Roca y Roca, concita'ls odis entre las classes proletarias:

«Ab verdader acert classifica *El Ampurdanés* de Figueras als partidaris y als enemics del descans dominical.

¿Quins son els que'l defensen? Els dependents de comers que cobran per mensualitats, y qu'encara que no treballin els diumenjes, percibeixen la mateixa mesada que si treballassin.

¿Quins son els que l'atacan? Els pobres jornaleros que'l día que no treballan no cobran y'l día que no cobren no menjan.

¡El panxó de riure mes barato de la creació!

L'Humorada d'investigació cómica-política

En Lerroux per dins

escrita en vers per en Pep de la Tralla y que ja está a punt de sortir, costará

UN RALET y BON PROFIT